

دوره پیش دبستانی: پلکان یا گنر گاه؟

اشاره

مرتضی طاهری

طبق اساسنامه مصوب شورای عالی آموزش و پرورش دوره پیش دبستانی دوره‌ای دو ساله است که کودکان را از سنین چهار سال تمام تا قبل از ورود به دبستان، دربرمی‌گیرد. به این دوره که به علت کمبود امکانات و سایر عوامل معمولاً محدود به یک سال قبل از دوره ابتدایی است «آمادگی» هم گفته می‌شود. همین عناوین گاه موجب برداشت‌ها و اقدامات نادرستی می‌شود که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم. از سوی دیگر، رسمی (و البته غیراجباری) شدن دوره به استناد برنامه درسی ملی، ایجاب می‌کند از زاویه‌ای دیگر نیز به آن نگاه شود و نگرش عمومی نسبت به آن اصلاح گردد.

آیا به‌راستی، دوره آمادگی پیش‌نیاز و مقدمه ورود به دبستان (ادبستان) است و نونهالان در کودکانستان باید مطالبی را فرا بگیرند که در ادامه در پایه اول ابتدایی دنبال می‌شود؟ و به عبارت دیگر آیا پیش دبستانی، پلکانی برای ورود به دوره ابتدایی است؟ اگر پاسخ مثبت است، با توجه به اختیاری بودن این دوره و زیر پوشش قرار نگرفتن همه کودکان کشور، در این مقطع (به هر دلیل)، عدالت آموزشی چگونه محقق می‌شود؟ واقعیت این است که فلسفه وجودی و مأموریت این دوره، آماده‌سازی کودکان برای ورود رسمی به محیط اجتماعی است. به عبارت دیگر، کودک پس از سال‌های اولیه زندگی و بازی و جنب و جوش در خانه و پرورش در دامن مادر، هنگامی که قرار است از محیط آزاد و غیررسمی خانه، پا به محیط رسمی مدرسه بگذارد، خوب است از گذرگاهی نیمه‌رسمی عبور کند؛ همچون شناگری که برای ورود به آب، مقدماتی را طی می‌کند. یکی از این گذرگاه‌ها کودکانستان و دوره آمادگی است. این دوره، پلکان آموزشی برای پایه اول ابتدایی نیست بلکه محملی است برای کسب مهارت‌های اولیه اجتماعی از جمله سواد شفاهی (گفتن و شنیدن)، سواد بصری و جامعه‌پذیری. بنا نیست که در این دوره، کودک، به سواد کتبی (خواندن و نوشتن) دست یابد و اگرچه توان آن را دارد به مصلحت او نیست که دوره آزادی و سیادت (به تعبیر معصومین(ع)) را با آموزش‌های رسمی و مدرسه‌ای طی کند و از لذت انس با سایر کودکان و محیط محروم شود. مباد که به جای بهره‌گیری از روش‌های جذاب و کودکانه مثل شعر و قصه، بازی و نمایش، نقاشی و کار دستی... در این دوره، اوقات بچه‌ها را در کودکانستان با حروف آموزشی و سایر آموزه‌های سنگین، تلخ کنیم و به جای انس و علاقه به یادگیری، دفتر و کتاب و مدرسه، از همان آغاز از این نعمت‌ها بیزارشان کنیم.